

Бердянський державний педагогічний
університет

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

**НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИМІРИ
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ**

15 листопада 2024 року

Міністерство освіти і науки України

Бердянський державний педагогічний університет

Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв

**НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИМІРИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ

***Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції***

15 листопада 2024 року

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол № 5 від 28.11.2024 р.

Редакційна колегія:

ЛЕСИК Анжеліка – кандидатка педагогічних наук, доцентка, декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету;

ЧЕМОНИНА Лада – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Нові педагогічні виміри професійного розвитку майбутніх учителів: сучасні реалії та виклики: матер. Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (15 листопада 2024 р., Бердянський державний педагогічний університет) / за ред. доц. А. Лесик, доц. Л. Чемоніної. Запоріжжя, 2024. 444 с.

ЗМІСТ

Секція 1. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

- 1. БОРОДІН Олексій, КРИЖКО Василь.** Управлінські технології ресурсів гібридної освіти.....12
- 2. ВЕРЬОВКА Наталя, ФЕДОРИК Вікторія.** Особливості лідерської ідентичності вимушених педагогів-переселенок зрілого віку в умовах невизначеності.....17
- 3. ВОЙТКО Єва, ФЕДОРИК Вікторія.** Особливості самоусвідомлення жінок-педагогів зрілого віку.....23
- 4. ІВАНІСОВА Вікторія.** Особливості навчання іноземної мови учнів з кліповим мисленням.....28
- 5. СЕРГІЄНКО Наталія, БУТКОВА Ольга.** Організація гурткової роботи з предмету «Технології» в умовах дистанційного навчання (з досвіду роботи).....31
- 6. ЧЕМОНИНА Лада.** Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до впровадження соціально-емоційного навчання.....36
- 7. ЯКОВЕНКО Георгій.** Особливості управлінської підготовки майбутніх магістрів освіти у Донбаському державному педагогічному університеті.....39

Секція 2. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ:ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- 1. КОРОБОВ Михайло.** Фасилітаційна діяльність як важливий складник зміни акцентів у підготовці майбутніх педагогів в умовах воєнного стану.....45
- 2. КОРОБОВА Ольга.** Фасилітаційна діяльність керівника ЗЗСО в умовах воєнного стану.....48
- 3. МАЧИНСЬКА Наталія.** Формування готовності у майбутніх педагогів до використання інновацій у професійній діяльності.....52
- 4. МУХІНА Тетяна.** Креативність як ключова компетентність XXI століття: роль STEM-освіти для її розвитку.....56

- 5. ПОПОВА Ольга.** Інтерактивні методи навчання як засіб удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.....61
- 6. РУДЧИК Ольга.** Інтеграція цифрових технологій у систему вищої освіти: виклики та перспективи.....67

**Секція 3. ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В ПЕРІОД ВІЙНИ: ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ТА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР**

- 1. ГОГОЦ Дарина.** Застосування вправ з підвищення психологічної стійкості молодших школярів на уроках української мови.....71
- 2. ГОРБАНЬ Катерина, НЕДЗВЕДОВСЬКА Ольга.** Формування читацької компетентності учнів початкових класів.....77
- 3. ГРУНТКІВСЬКИЙ Анатолій, НЕДЗВЕДОВСЬКА Ольга.** Психолого-педагогічні аспекти формування громадянської компетентності учнів початкових класів.....81
- 4. ЗАВГОРОДНЯ Наталя.** Впровадження соціально-емоційного навчання в освітній процес з англійської мови в закладах передвищої фахової освіти.....84
- 5. КОЧЕРГА Євгенія.** Можливості використання арттерапевтичних вправ для психологічної підтримки майбутніх вчителів початкових класів.....89
- 6. МЕЛЬНИК Ольга, НЕДЗВЕДОВСЬКА Ольга.** Технології формування громадянської компетентності в контексті забезпечення психологічного здоров'я учнів початкових класів.....93
- 7. НЕКІГА Лариса.** Літературна терапія як інструмент подолання психологічних травм учнівства під час війни.....99
- 8. САПРАНКОВА Катерина, КРЮЧКОВА Юлія.** Психологічна характеристика агресивної поведінки молодших школярів: умови і фактори виникнення.....104
- 9. СПІВАК Любов, РОМАНОВА Оксана.** Розвиток резильєнтності майбутніх і працюючих вчителів початкових класів в умовах воєнного стану.....109
- 10. СТРІЛЬЧУК Оксана.** Позашкільне навчання як спосіб подолання освітніх втрат.....112
- 11. ЧЕРЕЗОВА Ірина.** Особливості психологічного прийняття батьками дітей з особливими потребами.....118

СПІВАК Любов,

докторка психологічних наук,
професорка кафедри психології,
Бердянський державний педагогічний
університет

РОМАНОВА Оксана,

кандидатка психологічних наук,
в.о. завідувачки кафедри педагогіки та
психології дошкільної і початкової
освіти,
Хмельницький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

РОЗВИТОК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ МАЙБУТНІХ І ПРАЦЮЮЧИХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану важливим ресурсом психологічної стійкості особистості є резильєнтність, що забезпечує ефективність процесу адаптації до складних умов та інтенсивність життєдіяльності. Професійна діяльність вчителя початкових класів потребує багато психологічних ресурсів, як унаслідок своєї специфіки (особливостей психічного та особистісного розвитку дітей молодшого шкільного віку, взаємодій із їхніми батьками, комунікації з керівництвом тощо), так і у зв'язку з умовами воєнного стану (відповідальність за життя дітей, підтримка їх психічного здоров'я тощо). Проблему розвитку резильєнтності майбутніх і працюючих вчителів початкових класів в умовах воєнного стану вирізняє неабияка актуальність, а її дослідження є значущими для сучасної української психологічної науки і педагогічної практики.

Мета дослідження полягає у вивченні засобів розвитку резильєнтності майбутніх і працюючих вчителів початкових класів в умовах воєнного стану.

За розумінням Н. Гармезі [2], резильєнтність є здатністю особистості зберігати адаптивні навички в умовах стресу і відновлювати внутрішні ресурси після його впливу.

На нашу думку, в умовах воєнного стану розвитку резильєнтності майбутніх і працюючих вчителів початкових класів сприятиме використання інтегративної моделі М. Лахада BASIC PH [3]. Застосування цієї моделі в умовах воєнного стану виявилось ефективним для підтримки психічного здоров'я і розвитку резильєнтності майбутніх психологів [4], професійна діяльність яких також належить до сфери «людина-людина».

Інтегративна модель BASIC PH спрямована на інтенсифікацію пошуку особистістю ресурсів, що пов'язані з її життєвим досвідом. Завдяки цій моделі в особистості з'являються такі копінг стратегії, що забезпечують розвиток резильєнтності. Зазвичай, особистість апелює до двох ресурсів із шести, що зумовлює розвиток відповідних копінг стратегій.

Перший ресурс і відповідна копінг стратегія пов'язані з вірою особистості, з огляду на її особисту систему цінностей. Це може бути віра у власні сили. Другий ресурс і відповідна копінг стратегія стосуються емоцій особистості та здатності їх правильно диференціювати і виявити. Це може бути радість і посмішка. Третій ресурс і відповідна копінг стратегія визначаються належністю особистості до суспільства. Це може бути соціальна підтримка чи спілкування з рідними людьми. Четвертий ресурс і відповідна копінг стратегія пов'язані з творчою уявою особистості. Це може бути написання картин, віршів. П'ятий ресурс і

відповідна копінг стратегія стосуються свідомості, логіки, знань, когнітивних процесів, критичного мислення особистості. Це може бути аналіз та об'єктивна оцінка інформації. Шостий ресурс і відповідна копінг стратегія пов'язані з відчуттями і фізичною сферою життя особистості. Це можуть бути заняття спортом.

На погляд Н. Басюк [1], розвитку емоційної резильєнтності вчителів початкових класів сприятиме застосування ізраїльського протоколу «Чотири стихії». Протокол, підґрунтям якого є майндфулнес, складається з комплексу технік (дихання, релаксації, емоційної саморегуляції, тілесної терапії). Ці техніки стосуються чотирьох стихій (землі, повітря, вогню і води) та спрямовані на утворення нових нейронних зв'язків у мозку людини. А саме – розвантаження в стресових умовах лімбічної нервової системи, завдяки якій з'являються емоції. Людина усвідомлено спрямовує увагу на контроль за своїм тілом та одночасно відволікається від негативних емоцій.

Отже, в умовах воєнного стану розвитку резильєнтності майбутніх і працюючих вчителів початкових класів можуть сприяти інтегративна модель М. Лахада BASIC PH і протокол «Чотири стихії». Перевірка цього висновку є актуальним питанням для подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Басюк Н. А. Емоційна резильєнтність учителя початкових класів в умовах війни. Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів : матеріали V Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 27 березня – 2 квітня 2024 року) / Упоряд.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2024. С. 253–259.

2. Garmezy N. Vulnerability and resilience. In D. C. Funder, R. D. Parke, C. Tomlinson-Keasey, K. Widaman (Eds.). *Studying lives through time: Personality and development*, 1993. p. 377–398. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10127-032>

3. Lahad M. From victim to victor: The development of the BASIC PH Model of coping and resiliency. *Traumatology*. 2017. Vol. 23, No. 1. p. 27–34. <http://dx.doi.org/10.1037/trm0000105>

4. Spivak L. Psychological techniques for maintaining future psychologist's mental health in wartime. Сучасні технології розвитку людини в інтегрованому суспільстві в умовах воєнного стану: матеріали VII Міжн. наук.-практ. конф. (19 травня 2023 р., м. Миколаїв) / За заг. ред. А. М. Старєвої. Миколаїв : МІРЛ та МФК Ун-ту «Україна», 2023. С. 216–219.

СТРІЛЬЧУК Оксана,

кандидатка психологічних наук,
доцентка кафедри психології,
Бердянський державний
педагогічний університет,
науковий співробітник,
Інститут соціальної та політичної
психології НАПН України

**ПОЗАШКІЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ
ОСВІТНІХ ВТРАТ**

Сучасна шкільна освіта давно вийшла за межі чітко сформованих інституційних норм пострадянського зразка та пропонує значно ширші можливості для її здобувачів. Перш за все, мова йде про зростання джерел альтернативної освіти через різноманітні інформаційні та освітні платформи, за допомогою приватних освітніх центрів, індивідуальних занять. У такий болючий для нашої країни час роль

Технічний редактор – Катерина МАЛЯРОВА

За зміст статей відповідальність несуть автори